

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 10 września 2020 r.

BADK.DPK.133.116.2020 MKo

P10-73/20	Data wpływu petycji 3 lipca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 9 września 2020 r.

USTAWA O EWIDENCJI LUDNOŚCI

TEMAT

**NADANIE NUMERU PESEL WYŁĄCZNIE NA PODSTAWIE
WNIOSKU OSOBIŚCIE I BEZPOŚREDNIO ZŁOŻONEGO
W ORGANIE WŁAŚCIWYM DO JEGO PRZYJĘCIA**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Roman Jacek Arseniuk.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, w celu wprowadzenia obowiązku złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL, wyłącznie osobiście i bezpośrednio w organie właściwym do przyjęcia wniosku przez osoby obowiązane na podstawie odrębnych przepisów do posiadania tego numeru.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Jak podnosi autor petycji, obecnie wnioski o nadanie numeru PESEL, dla osób obowiązanych na podstawie odrębnych przepisów do posiadania takiego numeru, mogą być składane przez ich pełnomocników. Jednak wnioskodawca uważa, że ustawa o ewidencji ludności nie daje osobie, o której mowa w art. 7 ust. 2 możliwości złożenia wniosku o nadanie nr PESEL przez pełnomocnika legitymującego się zwykłym pisemnym pełnomocnictwem. Autor petycji uważa, że taka procedura może stwarzać sytuację, która prowadzić będzie do dokonywania przestępstw przez międzynarodowe mafie podatkowe.

Aby zapobiec powyższej wskazanej sytuacji autor petycji wnosi o dodanie do art. 18 ustawy o ewidencji ludności nowego ustępu 1a o treści: „Osoba o której mowa w art. 7 ust. 2, wniosek o nadanie numeru PESEL składa wyłącznie osobiście i bezpośrednio w organie właściwym do przyjęcia wniosku.”

Składający petycję jest zdania, że po wprowadzeniu zaproponowanej zmiany, osoby obowiązane na podstawie innych przepisów do posiadania numeru PESEL, będą musiały złożyć taki wniosek osobiście w urzędzie gminy, co w konsekwencji może ograniczyć ryzyko wystąpienia nadużyć.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1397 ze zm.) w art. 1 określa zakres i zasady rejestracji danych gromadzonych w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności i w rejestrach mieszkańców, zasady i tryb nadawania numeru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL).

Zgodnie z art. 6 ustawy rejestr PESEL jest centralnym zbiorem danych (tj. nazwisko i imię, imiona i nazwiska rodowe rodziców oraz ich PESEL, data miejsce i kraj urodzenia, stan cywilny, płeć oraz inne wymienione w art. 8 ustawy) prowadzonym w systemie teleinformatycznym. W rejestrze PESEL gromadzone są (art. 7 ust. 1) dane:

1) obywateli polskich zamieszkujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

2) obywateli polskich zamieszkujących poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w związku z ubieganiem się o polski dokument tożsamości,

3) cudzoziemców zamieszkujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy w rejestrze mogą być gromadzone dane osób obowiązanych na podstawie odrębnych przepisów do posiadania numeru PESEL.

Numer PESEL nadawany jest przez ministra właściwego do spraw informatyzacji z urzędu lub na wniosek osoby o której mowa w art. 7 ust. 2 (art. 16).

Organem właściwym do przyjęcia wniosku o nadanie numeru PESEL od osoby obowiązanej na podstawie odrębnych przepisów do posiadania numeru PESEL, jest organ gminy właściwy do zameldowania na pobyt stały albo na pobyt czasowy, a w przypadku braku miejsca zameldowania na pobyt stały lub czasowy, organ gminy właściwy dla siedziby pracodawcy. W razie niemożności ustalenia właściwego organu gminy – organ właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy (art. 18 ust. 1).

Wniosek o nadanie numeru PESEL zawiera wskazanie podstawy prawnej oraz udokumentowane dane tj. nazwisko i imię, nazwisko rodowe, imiona i nazwiska rodziców, numery PESEL rodziców, miejsce urodzenia, data urodzenia, stan cywilny, płeć, obywatelstwo albo status bezpaństwowca, data zawarcia związku małżeńskiego, kraj i miejsce zamieszkania, seria, nr i data ważności dokumentu podróży cudzoziemca lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamości i obywatelstwo i inne dane (art. 18 ust. 2).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.) w art. 33 § 1 stanowi, że pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych.

Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Organ administracji publicznej może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony (art. 33 § 3).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 stycznia 2012 r. w sprawie nadania lub zmiany numeru PESEL (Dz. U. z 2015 r. poz. 1984) określa wzór wniosku o nadanie numeru PESEL, formę i tryb powiadomienia o nadaniu lub zmianie numeru PESEL, w tym wzór powiadomienia, tryb postępowania z danymi osób, którym sporządzono nowy akt urodzenia, sposób obliczania liczby kontrolnej o której mowa w ustawie o ewidencji ludności.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Sejmu 6 lutego 2020 r. wpłynął rządowy projekt ustawy o doręczeniach elektronicznych (druk sejmowy nr 239), który dotyczy zdefiniowania zasad wymiany korespondencji z podmiotami publicznymi w relacji z innymi podmiotami publicznymi oraz podmiotami niepublicznymi, w tym z osobami fizycznymi. Projekt ustawy zakłada również zmiany w innych przepisach, w tym w ustawie o ewidencji ludności.

Zgodnie z art. 113 projektu, w stosunku do doręczeń elektronicznych w przepisach dotyczących ustawy o ewidencji ludności przewiduje się m.in. następujące zmiany:

1) w art. 10 ust. 5 otrzyma brzmienie: „5. W przypadku braku możliwości przekazania danych w sposób wskazany w ust. 4 organ przekazuje dane na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem, w celu ich rejestracji w terminie nie dłuższym niż 4 dni robocze od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji.”;

2) w art. 11 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie: „3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem lub w postaci elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym lub podpisem osobistym.”;

3) w art. 18 ust. 1 otrzyma brzmienie: „1. Wniosek o nadanie numeru PESEL osoba, o której mowa w art. 7 ust. 2, składa na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem, do dowolnego organu gminy.”.

Na 10. posiedzeniu Sejmu 15 kwietnia 2020 r. odbyło się pierwsze czytanie projektu ustawy o doręczeniach elektronicznych, następnie projekt został skierowany do Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Ostatnie posiedzenie komisji w sprawie projektu odbyło się 25 lipca 2020 r., posłowie dyskutowali nad poprawkami.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa o ewidencji ludności w art. 7 ust. 2 zawiera klauzulę, pozwalającą na wprowadzenie przez przepisy odrębnej ustawy obowiązku gromadzenia danych w rejestrze PESEL w stosunku do osób pominiętych w wyliczeniu podmiotowym określonym w art. 7 ustawy. Przepis ten wprowadza także istotną wytyczną w zakresie statusu osoby, której przyznano numer PESEL, zamieszczając jej dane w rejestrze PESEL. Stanowi bowiem, że odrębne przepisy mogą wprowadzać obowiązek „posiadania numeru PESEL”. Zobowiązany do uwidocznienia swoich danych w rejestrze oraz adresat czynności organu polegających na zamieszczaniu danych w rejestrze jest zatem „posiadaczem numeru

PESEL” (por. wyrok NSA z dnia 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt II OSK 588/08). Posiadanie to jest zapewne jakimś skrótem myślowym, „posiadaniem” w sensie języka potocznego. Chyba nie ma zbyt wielu wspólnych elementów konstrukcyjnych z posiadaniem w rozumieniu cywilistycznym, o jakim mowa w art. 336 k.c. Stosownie do art. 336 k.c. posiadanie może dotyczyć wyłącznie rzeczy. Numer PESEL nie jest rzeczą; jest pewnym oznaczeniem (znakiem, symbolem) matematyczno-logicznym, za pomocą którego powołane do tego organy władzy publicznej mogą identyfikować osobę fizyczną i ustalić jej status prawny, przesądzający o jej prawach lub obowiązkach. „Posiadanie numeru PESEL” jest posiadaniem upublicznionym. Ma za swój przedmiot konstrukcję myślową, ciąg cyfr, którym przypisano znaczenie publicznoprawne (np. do rejestracji komitetu wyborczego nieodzowne jest posługiwanie się numerem PESEL przez osoby tworzące komitet; uchwała SN z dnia 19 września 2002 r., sygn. akt III SW 28/02, OSNP 2003, nr 4, poz. 89).ⁱ

Do Sejmu 3 lipca 2020 r. autor prezentowanej petycji również złożył petycję o takich samych wnioskach i treści (BKSP-145-IX-159/20). W dniu 22 lipca 2020 r. petycja została skierowana do rozpatrzenia do Komisji do Spraw Petycji.

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

ⁱ W. Maciejko, Komentarz do art. 7 ustawy o ewidencji ludności, wyd. Wolters Kluwer 2016 r.